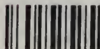
GEESSEL OM UYT TE DRYVEN DEN ARMINIAENSCHEN QUEL-GHEEST. BY EEN GHEBRACHT...

Jacobus Trigland

JM
GRYPT ALS'T RYPT.

Geessel Om uyt te drijven den ARMINIAENSCHEN Quel-Gheest.

By een ghebracht om te bedwinghen de vermetene curieusheyt van eenen onbekenden Vrager/ nopende de Predestinatie ende salicheyt der onmondigher kinderen / in een boecxken dat hy den Quel-gheest gheintituleert heeft.

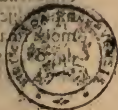
Tot waerschouwinghe ende onderrechtinghe van alle ware Ghereformeerde Christenen.

Act. 1. vers. 7.

Het en behoort u niet toe te weten de tyden ende stonden, die de Vader in zyn eyghen macht ghestelt heeft.

Rom. 9. vers. 6. 7.

Sy en zijn niet alle Israël, die uyt den Vader Israël zijn, noch oock alle Abrahams kinderen, om datse Abrahams zaet zyn.

t'AMSTELREDAM, Voor Marten Jansz. Brant/ Boeck-verkooper/ woonende na Mep in't Grave-straetjen/ inde Ghereformeerde Catechismus, 1618.

Aenden Christelijcken
LESER.

GHy sult u moghelyck verwonderen Christelijcke Leser, waerom ick dit Tractaetjen desen naem geve. Hadde den Vrager een ander Tytel op zyn Vraegh-boecxken ghestelt, ick soude hem met eenen anderen Tytel beiegent hebben. Maer sulcke sieckten, sulcke remedien. Den armen man begeert vanden Quelgheest ontslagen te wesen, hoe kan men hem beter, als met een Geessel verlossen, waer voor de Quel-geesten, gelijck blijckt aende Kranck-sinnige luydē, seer verveert zijn. Doet het den goeden knecht somtyts wee dat hier ghestelt wort, hy ghedencke dat ick het niet zoo seer op zyn persoon als op zynen Quel-geest gehad en hebbe. Kan hy hier door vanden Quel-geest ontslagen worden, hy heeft my te bedancken. So niet, sal ick immers myn beste gedaen hebben, ende het sal blijcken dat de meeste schult by hem is, als die zijn curieuse sinnekens al te veel toegheeft, ende inden Quelgeest goet behagen heeft. Ick hebbe mynen naem niet gestelt, om dat hy den zynen verswegen hadde. Spreeckt hy in onbekende persoone, ick oock. Doch aende namen vande persoonen is soo heel veel niet gelegen. Wie hy is, ick hebbe deernisse met hem dat hy vande Quelgeest aldus gequollen ende ongerustet ghemaeckt wort. Ick sende hem dese remedie uyt liefde tot zynen besten. Hy neme se van my als zynen onbekenden vriendt in het goede: Godt biddende, dat hy van dese moeyelijckheyt bevrijdt zynde, de sekerheyt van zijn eyghen salicheyt moge smaken, ende met het gene gheopenbaert is hem te vreden houdende, 't gene verborgen is, de wijsheyt ende rechtveerdicheyt Godes late bevolen blyven.

Geessel
Om uyt te dryven den
ARMINIAENSCHEN
Quel-Gheest.

Aen alle Liefhebbers vande ware Gereformeerde Christelijcke Religie.

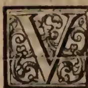

Hereformeerde Christen / ende liefhebber van onse Reformatie. Men seyt dat ongheruste menschen ongheruste sinnen hebben/men bevint het oock met de daedt. Eenighe ongheruste menschen / geen ruste vindende in haer conscientien / sonder sekerheyt van hare zalicheydt/ sonder vasticheydt inde Religie/ hebben haere ongherusticheyt niet by haer konnen behouden : maer oock andere daer mede ontrust/de Kercken ghetroubleert/ ende d'onverstandighe in twijffelmoedicheyt ghebracht / openbarende alsoo de ongherusticheyt diese in haere herten draghen. Hier in gaen sy noch al voort/om deze onruste te voeden ende te vermeerderen/niet alleẽ daer mede datse afslaen alle ghevoechelijcke middelen die tot herstellinghe vande ruste mochten dienen: Maer oock met boeckjens te zaeyen/ die of de geruste ongerust/ of de onrustighe ende twyffelmoedige/ noch onrustigher ende twijffelmoedigher mochten maken. Siende dat haer woelen na haren sin niet ghenoech ghevoordert/ haer calumnieeren de Ghereformeerde leere niet hatich genoech ghemaeckt/ haer schrijven ende wrijven gheen luyden ghenoech afghetrocken en heeft (dewijle de ghetrouwe Dienaren ende Leeraeren der Kercken Christi haer argumenten ontbonden/ haer lasteringhen wederleydt / ende de liefhebberen der Euangelischer waerheyt inde selve vast ghestelt hebben) zy comen met curieuse vraghen voor den dach/ siende of die wat meer mochten helpen/ende dat noch over de onmondighe kinderkens in haer kintsheyt stervende/om de bevruchte / baerende/ende sooghende vrou-

kens / ende volghens de Huysvaders ende Huys-moeders onghe-
1.Pet.3.7. rust te maken: hopende datse die Vroukens (als de swackste vaten)
lichtelijck innemen / ende door de selve de mannen ende Huys-va-
ders winnen sullen / ende dat de natuerlijcke liefde ende affectie in
desen deele wat meer krachts sal bethoonen / als hare argumenten
ghedaen hebben. Synde niet ongheljjck die menschen daer den A-
postel van ghewaecht / die haer selven lief hebbende / ghelt-gierich /
2.Tim.3. 2.6. vermeten / hoovveerdich / lasteraers / ondanckbaer ende onheylich /
de huysen insluppen / ende nemen de Vroukens gevanghen / die met
sonden beladen zijn. Want om vuyl ghewins wille sprekende dat
de menschen behaecht / uyt vermetenheyt ende opgeblasentheyt al-
le oordeel verworpende / ende tegen hare getrouwe voorgangers /
die de hette des daeghs ghedraghen hebben / ondanckbaer zijnde /
de ghesonde leere / die vele van haer selfs beleden ende geleert heb-
ben / schandelijck lasterende / sluppen sy inde huysen / in hare perso-
nen / in hare boecxkens / om de Vroukens / die niet alleen met son-
den / maer oock met natuerlijcke packen behanghen zijn / gheyan-
ghen te nemen. Dit siet ghy in het curieuse vraegh-boecxkens /
voor eenighe daghen uytghekomen / met recht gheintituleert zijn-
de den Quel-gheest, verbattende eenen hoop onnutte ende curieuse
vraghen / alleen aengaende de Predestinatie ende salicheyt der on-
mondiger gedoopte kinderen / in haer kindsheyt stervende: Waer
mede zy wel bethoonen / datse noch zelfs ruste en hebben / noch an-
dere in ruste laten en konnen: Soo dattet synen rechten naem
draeght. Want den Autheur bethoont met der daet dat hy van ee-
nen onrustighen Quel-gheest ghevexeert wordt (ghelijck hy inde
Voor-reden self bekent) ende dat hy wel wilde dat anderen met die
selven Gheest gheplaecht mochten worden. Ick hebbe gewacht
eenighe daghen datter ergens een Exorcist desen Quelgeest mochte
uytdrijven: Maer siende dat hem alsnoch niemant en openbaert /
ende dat het perijckel was dat desen Gheest eenighe vrome een-
voudighe herten / die tot noch toe in goede ruste zijn geweest / quel-
len ende onrustich maken mochte / heb ick voorghenomen met des
Heeren hulpe wat te doen / ende een geessel toeghestelt waer mede
desen moeyelijcken Quel-gheest uytghedreven mochte worden.
Want ghelijcker een aert van geesten is / die niet dan door vasten
Mat.17.21 ende bidden uytghevvorpen wordt. Alsoo isser oock een aert van
gheesten ('t welck de Quel-geesten zijn) die alderbest met gheessel-
len wort uytgejaecht. Dese Geessel is t'samen-ghebracht van drie
snoerkens. In het eerste wordt aenghewesen de ontrouwe ende
onwaerheyt vande Quel-geest. In het tweede het ghevoelen van
de recht-gevoelende Leeraers / noopende dit point / met de Heyli-
ghe Schrifture versterckt. In het derde worden ghestelt eenighe
Contra-vraghen / om vanden curieusen Quel-geest / ist moghelijck /
beant-

beantwoordt te worden. Dese Gheessel (meen ick) sal bequaem zijn om dien Quel-gheest ende alle zijne moeyelijckheyt te verdrijven. 't Eerste sal gaen teghen zijn bedriegerije. Het tweede/tegen zijn lasteringhe. Het derde teghen zijn curieusheyt.

't Eerste snoertghen vande Geessel, teghen 's Quelgeestes ontrouwe ende onwaerheyt.

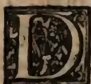
Voor eerst staet wel te bemercken dat den Quel-gheest/ mede een Leughen-geest is. Want inde waerheyt niet gebleven zijnde / en heeft hy de waerheyt in hem niet/ ende daerom als hy leughen spreeckt / dan spreeckt hy van zijn eyghen: Want hy is een leughenaer/ ende een Vader der leughenen. Hier door comt het / dat de luyden die met dien Gheest ghequelt worden/weynich met trouwe ofte waerheyt omgaen. Wy en behoeven d'exempelen niet verre te gaen soecken. Hier voor ons in dit Quel-geestighe boeckxken hebben wy daer van eenighe preuven. Quel-gheest brenght voort den grooten Paræum, als of die ghetuychde dat dit stuck / 't welck hy hier verhandelt vande Predestinatie der onmondige kinderen/ in haer kintsheyt stervende/gheheelijck ghehoort tot het gheloove ende de vertroostinghe der Christenen / noterende zijn boeck teghen Bellarmin. de Amissi. grat. & statu pecc. pag. 890. Alwaer Paræus nochtans niet en handelt vande Predestinatie der kinderen : maer vande kracht des Doops om de Erf-sonde wech te nemen / ende van de kinderen van geloovighe ouders ghebooren sonder Doop stervende/ of die door het ontberen vanden Water-Doop vande Salicheyt berooft ende verdoemt worden. Ergo ontrouwe. Maer datter volcht is noch meer. Want hy seyt/ dat den Kercken-raet vande Walsche Gemeente binnen Amsterdam / inden jaere 1615. een Predicant van zijnen dienst / dien hy 13. Jaeren met sonderlingen lof eñ stichtinge aldaer bedient hadde/heeft afgestelt/om eẽ Predicatie/ inde welcke hy de absolute ende onvermydelijcke verwerpinge eeniger kleyner kinderkens/oock geboren vã geloovige ouders/ hadde ernst-lijck tegen-gesproken/ etc. Ende daer op alle Christ-gheloovighe Vaders ende Moeders vermaent / die eenich ghetal van kinderen hadden/ niet te dencken dat zy der eenige souden hebben/die van haren lijve af alsoo geschickt ende gedestineert souden zijn ten vloeck om in 't eeuwighe helsche vier ghewörpen te worden: Maer veel eer haer kinderen siende voor haren oogen/sich selvẽ verseckerẽ dat Christus voor haer gestorvẽ is/eñ alsse tot haer jarẽ comẽ met dese selve verseckeringe onderwysẽ / op dat zy Christum met synẽ segẽ door den geloove omhelsende/ het eewige leven mochten genieten. Dat dese vermaninge tot Amsterdam so swaer Joh. 8.44.

ghewoghen is / datmen de Predicant van zynen dienst ghestelt/ ende nauwelijcks noch inde Kercke onder de ghemeene toehoorders geleden heeft. Welcke saecke/dewijlse niet nae waerheyt verhaelt en wordt/ sal het noodich zijn alhier voor te stellen ghelijckse inder waerheyt gheschiet is. Simon Goulart, ghewesen Predicant in de Walsche Kercke tot Amstelredam heeft op den 13. September Anno 1615. na den middach een Predicatie ghedaen over den negensten Sondach vanden Franschen Catechismus / handelende vande cruyciginghe / doodt ende begravinghe Christi/ ende heeft onder anderen in het leste van zijn Predicatie gheseyt: Dat Christus ghestorven is voor eenen yeghelijcken/naedien hy aengenomen heeft het vleesch van Adam / zijnde het vleesch van alle menschen: alsoo dat de deure der genade/des levens en der eerlijckheyt open staet voor allen die daer begeerē in te gaen: Dat wy daer in gaen als wy willen/en het ingaē hangt aen on se wille. Want wy en moeten ons selven niet dwaselijck ende onbedachtelijck inbeelden (soo hy seyde) een absolupt decreet. Ten isser niet. Want Godt verkiest de gheloovighe als gheloovighe. Want het ghene datmen allegeert wt het 9. cap. tot den Romeynen/om het absolute decreet te bewijsen/ en is van gheender weerden. Want dese passage moet door een Allegorie worden verstaen / ghelijck als oock die tot den Galaten cap. 4. 't Welck blijckt uyt de namen van Esau ende Iacob: Want Esau betekent een wercker / ende Iacob een onder dē voet treder. So worden dan by Esau verstaen / die de gherechticheyt soecken in wercken des wets/ by Iacob de gheloovighe. So datter gheen absolupt decreet en is/ ende niemandt door eenich decreet uytghesloten vande ghenade Godts/ ofte van het eeuwighe leven/ maer alleen door zijn eyghen wille / ende om dat hy niet en heeft willen salich worden. Souden wy dan ghelooven datter in dese vergaderinghe zijn Heylighe Vrouwen / die bevrucht zijnde in haren buyck souden draghen een vrucht die van alle eeuwicheyt van Godt is gheschickt ghe weest tot de eeuwighe vlammen? Ende ghy Vaders/ comende in u huysen/ hebbende vele kinderen/ende die aensiende/ soudt ghy dese droefheyt draghen in u herte/ dat ghy soudt ghelooven / ende ghedwonghen zijn te ghelooven / volgens de leere/welcke leert een absolupt decreet/dat het meestendeel van uwe kinderen/oft immers eenighe der selver / souden / sonder haer verdiensten/van Godt gheschickt zijn om in eeuwicheyt ghepijnicht te worden met de duyvelen in 't eeuwighe vier? En ghelooft dat niet. Leert veel eer uwe kinderen het contrarie / ende deselve omhelsende ende segenende brenghtse tot Christum/etc. Dit is vast het eynde gheweest van zijn Predicatie. 't Welck hy seyde met sulck een heftichεyt ende gramschap / dat zijn aenghesicht bleeck wierdt ende bevende / niet en konde zijn woorden uytdrucken.

ken. So dat alle die dit saghen daer over waren verwondert ende verbaest/ ende de gheheele Gemeynte daer door is ontrustet ghe-worden/sprekende een yeder in het uytgaē daer van met eē misge-noegen. Dit is al wat meer als te wedersprekken de onvermydelijc-ke verwerpinghe eeniger kleyner kinderkens / want hy heeft daer ghelept den heelen grondt vande Arminiaensche Pelagianisterye. Daerom oock de E. Kercken-raet der Walsche Gh meynte hier vā met hem handelende/over twee saken hem heeft bestraft/over de forme ofte wijse van zijn Predicatie/dat hyse hadde gedaen met sulcke eene onstelteniſſe ende heftichept / pooghende te wederleg-ghen 't gene M. Maurois voor den middach met goede stichtinge / uyt des Heeren woort ghelcert hadde. Ende over de materie ofte inhoudt van de selve. Als dat hy hem hadde ghestelt teghen de wa-rachtige ende schrift-matige leere onser Kercken/ dat hy de plaet-se Rom. 9. hadde verklaert door een Allegorie / ende dat hy door een calumnieuse exclamatie / onse leere met eenen valschen blaem hadde willen beswaeren. Met welcke beyde hy de Ghemeynte / die 38. jaren lanck in zo goeden vrede was ghesticht / ende in een goet aensien ghewecst by de Duytsche Kercke / ende by de Magi-straet/hadde ghebracht in trouble ende verwarringhe / de Duyt-sche Ghemeynte ghearghert/ ende de Magistraet vergramt. Dit luydt nu immers vry anders als den Quel-geest ons heeft willen wijs-maecken. 't Is waer hy beroept hem op 't extract vande Predicatie van Simon Goulart, ghedruckt Anno 1615. Maer dat Extract is gheschreven door drijvinghe vanden selven Gheest/en-de niet na waerheyt. Waer over hem oock den Walschen Kerc-ken-raet voorsz. op den 9. November des selven Jaers heeft aen-ghesproken ende bestraft: Toonende dat het selve gheschrift niet warachtelijck in en hielt / noch de materie / noch de ordre van zijn Predicatie / noch de maniere op welcke hy de selve ghedaen had-de/noch oock de rechte oorsaecken vande opschortinge zijnes dien-stes. Overmits men hem met veele ghetuyghen hadde bewesen / dat hy anders in zijn Predicatie hadde ghesept / als aldaer in zijn gheschrift ghestelt: Ende dat de oorsake van zijn opschortinghe/ was de beroerte ende arghernisse die hy inde Ghemeynte hadde aengherlcht / ende dat hy de Ghemeynte geen contentement had-de willen gheven/ noch voor goet kennen de leere die inde selve ge-leert was / 't welck nerghens toe en streckte als om de selve in scheuringhe te brenghen / ende volghens dien dat zijn schrift of-te extract onwarachtich was / streckende om hem selven te ont-schuldighen/ende den Kercken-raet te beschuldighen. Dan dit is soo grooten wonder niet. Want het schijnt dat Goulart voorsz. met dezen selven Quel-geest langhe heeft swanger ghegaen: Alsoo hy heeft bekent voor den meer-ghemelden Kercken-raet / op den

21 September/ des selven jaers 1615. Dat hy al voor derthien jaren in twijffel hadde ghestaen over de verborghentheydt vande eeuwighe Predestinatie ende verkiesinghe / ende voor vijf ofte ses jaren hem hadde op die zyde ghereſolveert ghevonden / ende nu van meeninghe was niet meer te swyghen/ofte zijn gevoelen verborghen te houden. So siet ghy dan dat het al uyt des Quel-geestes koocker komt / wat in desen voortgebracht wordt; ende dat Quel-gheest, die oock is een Veyns-gheest, hem openbaert te zijn een Leughen-gheest. Willen wy noch een kleyn proefgen van ontrouwicheydt? Allegerende in het laetste eenighe Scribenten die eenighe ongherymde saecken/ nopende de verwerpinge souden geschreven hebben/ brenght hy een spreucke Zwinglij, van Wtenbogaert aenghetoghen / om quansuys te bewysen dat wy Godt tot een Autheur vande sonde maecken / ende van Iacobo Triglandio in zijn Verded. pag. 166. 167. in eenen goeden sin gheduyt / ende van Wtenbogaerts calumnie ghesuyvert / soo rouw ende naeckt voort/schryvende de selve Triglandio toe/sonder de bequame ende naedere verklaringhe by hem daer over ghedaen / om den Leser een quaet ghevoelen van den selven Triglandio in te drucken. De spreucke vindt ghy by den Quel-gheest. De verklaeringhe Triglandij is dese. Godt/ so de Schriftuere seydt/ hebbende Esau ghehaet/ ende willende in hem/ als in een vat ter on-eeren / zyn toorne bewysen/heeft hem tot dien eynde gheschapen/ doch op besondere wyse. Gheschapen heeft hy hem / ende het leven ghegheven door zijn macht / als Autheur ende Heere des levens. Hy heeft hem oock ghelaten in syn sonden / dat is / latende hem in de verdorventheydt steecken / heeft hy hem niet verhindert te zondigen. Ende alſo heeft hy hem gheschapen op dat hy door zijn macht soude leven/ ende door de toelatinghe ende zijns (Esaus) eygen schuldt soude zondighen. In desen sin is die spreucke goet / ende na Zwinglij verstandt. Ende de Quel-geest wederom ontrouw bevonden. Ende dit is ghenoech voor dese tijdt van het eerste. Waer mede ick kortelyck den Quel-gheest wil vermaent hebben op een ander tijt met zijn bedriegherye ende onwaerheyt t'huys te blyven. Want al is de leughen snel/ de waerheydt onderhaeltse wel. Als dese geest hem hadde gheopenbaert in Wtenbogaerts verdedigingh / hy is haest in zijn ontrouwicheydt betrapt geworden. Als hy hem wederom voor dede in eenen valschen Waerschouwer / is hem oock zijn ontrouwe klaer voor zijn hooft gestelt. Hier begint hy wederom uyt den hoeck te kijcken/ maer is hy wys / hy trecke zijn hooft wederom binnen/ of hy zal met het snoerken van waerheyt ende ghetrouwicheydt zoo uyt-ghestreecken worden / dat zijn schande voor yeder-mans ooghen gheopenbaert sal worden.

't Tweede snoerken: Teghens 's Quel-gheestes gheveynstheyt ende lasteringhe.

En selven Geest die daer is der quellinge/ is oock der geveynstheyt ende lasteringe. Ghemeenelijck bedeckt hy hem in eenen schoonẽ schijn/vermakende hem selvẽ als of hy een Engel des lichtes waer. Want om te bedrieghen / wil hy geern voor een ander aenghesien wesen/als hy is. Ende daerom leert hy zyne Dienaren voort te komen in Schaeps-klederen / om vande Schapen niet ghekendt noch ghevloden te worden. Ende alsoo hy de ghetrouwe verkondighers der waerheydt niet verdragen en kan / soeckt hyse gemeenelijck met lasteren hatelijck te maken. Waerom hy niet recht den naem draeght van lasteraer/ ende verklagher der Broederen. Desen aerdt toont hy noch dagheliјcks: Wy en behoeven d'exempelen wederom niet verre te gaen soecken / Als dat onder naem vande Ghereformeerde leere ende kercke/ de Ghereformeerde leere ende kercke bestreden wordt: Dat men seydt in eenicheydt te staen met alle ghereformeerde kercken / ende nochtans het oordeel der selver verwerpt: Dat men de Ghereformeerde leere soo schandelijck uyt-maeckt/ dat men 't niet argher maken en kan etc: Maer oock hier vinden wy daer van seeckere merckteeckenen. Quel-gheest seydt dat hy voor den dach komt / niet om Festum zyne medebroeders de Contra-Remonstraten in 't ghemeyn/ veel min d'oprechte herten ende eenvoudighe Christenen / in dese quellighe tyden/ meerder quellagie aen te doen / ende de gheruste ghemoeden onrustich te maken: Nochtans sal een yeder die zyn curieuse vraghen leest/ moeten bekennen/ datse nerghens anders toe ghericht en zijn. Quel-gheest bekent in 't begin van zijn Voor-reden / dat een Christen niet behoort ontsinnich te zijn in vraghen / uyt welcke komt nijt/ twist/ lasteringhe/ quade bedenckinghen / verkeerde argueringhen der menschen / die bedorven sinnen hebben / ende vande waerheydt berooft zijn: Ende ondertusschen doet hy anders niet als soodanighe vraghen voorstellen / die niet en strecken tot stichtinghe/ maer tot nijt/twist / lasteringhen /quade bedenckinghen /etc. Hier weet hy schoon voor te gheven / om tot antwoordt op zijn vraghen te beweghen / dat een yeder Christen altijt bereydt moet zijn ter antwoordinghe/ een yghelijck die reeckenschap begheert vande hope die in hem is / met sachtmoedicheyt ende vreese/ behoudende een goede conscientie. Dat oock den Leeraren toe-staet niet achter te houden dat profytelijck zy / datse haren toehoorderen niet en souden vercondigen alle den Raedt des Heerẽ: Maer als mẽ inde voornaemste hooft-pointẽ der Religie

Margin: *2.Cor.11.14.* *Math.7.15* *Apo.12.10.* *Pag. 4.* *1.Tim.6.4.* *Pag.5. A.3.* *1 Pet. 3.15.* *Act.20.20.27.*

rekenschap ende verklaringhe eyscht van zyne Discipulen/so hebben zy dese lesse al vergheten: dan leert hy haer zeggen/ datse eens geexamineert zijn/ ende niet wederom gheexamineert begeeren te worden. So dat/als Quel-gheest eenighe curieuse vraghen voortbrengt/ dienende (na zijn meyninge) om de Gereformeerde Leeraers af-schouwelijck te maecken/ dan sal men quansuys gehouden zijn rekenschap te gheven/ dan sal het noodich wesen duydelijck/rondelijck/ende vrypostelijck op zijn Hollandts te antwoorden: Maer als zyne Discipulen verklaringhe sullen doen vande voornaemste Artijckelen der Christelijcke Leere/vande Erf-sonde/ voldoeninghe Christi voor onse sonden / rechtveerdichmakinge des menschen voor Godt/ salichmakende geloove etc. ende dat tot ruste der kercken / dan hiet het datse t'niet ghehouden en zijn/ datter twisten ghenoech zijn/etc. Quel-gheest doet hier den armen
Pag. 4. bloet dien hy te vexeren genomen heeft/ verklaren dat hy dese vragen voorstelt eenichlijck op hope/ dat hy ende duysenden met hem/ (want dese onrustighe luyden so sterck in 't ghetale zijn / soo sy seghen) uyt so een ghevaerlijcke bekommernisse door goede onderrechtinghe verlost / ende vanden moeyelijcken Quel-gheest bevrijt mochten werden: Maer dat hy het niet en meent/blijckt uyt het ghene hy tot zijn hulpe versoeckt. Want hy en begeert de onderrechtinghe niet uyt de H. Schrift. Want hy seydt/ dat hier de questie eyghentlijck niet en valt over de meyninghe der selve/alsose rondt ghenoech gaet in desen. Ende nochtans als hy vanden Quel-gheest ontslaghen soude worden / moest hy de onderrechtinghe uyt de Heylige Schrift ontfanghen: Want daer is dat vaste Prophetische woort/ daer op wy acht moeten hebben/als op een licht dat
2. Pet.1.19 in een duystere plaetse schijnt/ ende zy isset die ons kan wijs maken
2. Tim.3.15 ter zalicheyt / door het gheloove dat in Jesu Christo is. Hy en begheertse oock niet uyt de kerckelijcke Leeraren. Want hoe-wel hy seydt/dat het gheschil hier valt over haer ghevoelen: So laet hy hem nochtans duncken genoeghsame kennisse daer van te hebben/ also hy haer woordē in rechter meeninge (so hy hem laet voorstaē) heeft weten te allegeren/ja somtijts eenige veranderinge daer by te doen/ 'twelck den ghenen/die haer ghevoelen niet en verstaet / onmogelijck is. Wat isset dan dat hy hebben wil? Dit sept hy pag. 5. A.iij. Hy wil versocht ende ghebeden hebben alle Lief-hebbers der ghereformeerde Kercke / ende verdedighers vander selfder Leere ende eere/ doch insonderheydt de kercken-dienaren in Hollant ende West-vrieslant/ die in Augusto 1617 het tegen vertooch aen de Heeren Staten der selver Provincie overghelevert hebben / ende onder de selve Festum Hommium, ende Iacobum Triglandium, dat henlieden ghelieve haer ghevoelen in desen/ conform de meeninghe der Autheuren / die zy in grooten getale pag. 50 ende 51 betuygen

met

met henlieden te stemmen inde questieuse poincten / op de voorgestelde vraghen naecktelijck voor te stellen. Daer hebt ghy 't. De curieus heyt die hier in is/ en roeren wy nu niet aen/ daer van hier na in het derde. Maer siet doch hoe geveynsdelijck desen Quel-geest hier handelt. Dese man/ ende vele duysenden met hem/ zijn quansuys seer ongherust/ ende begheeren goede onderrichtinge/ maeckt derhalven een schoon samblant/ als of hy het al meende ter goeder trouwen/ of het hem om de gherustichepyt syner conscientien / ende volghens om de sekerheyt syner salicheyt te doen waer. Ende als het al om komt/ en begeert hy niet met allen. Geen onderrechtintinge van het verstant der H. Schriftuere: Want hy verstaet haer meeninghe. Gheene oock van het gevoelen der voriger ghereformeerder Leeraren/ in hare nagelaten schriften: Want dat weet hy oock. Geene van het ghevoelen der Leeraren ten huydigen dage: Want neffens dien dat hy hare schriften heeft mede weten voort te brengen/ so wil hy doch haer gevoelen verklaert hebben/ conform de Schriften der voorgaender Autheuren by haer geallegeert. So ghelaet hy hem dan onderrechtinge te begheeren in die saecken die hy selfs meent ende voorgheeft wel te verstaen. Dan hier schuylt wat anders achter. Hy meent dat de verdedigers vande Gereformeerde leere eenige saken sullen voor-stellen / in zijn verstande ongerijmt/ die hy sal konnen exaggererē/ eñ daer mede eenige onverstandighe/ insonderheydt de swangere ende barende / ende sogende Vroukens/ (want dese quelt hy geern) vañ gereformeerde leere afkeerich maken. Daerom heeft hy oock de woorden der Autheuren somtijts met eenige veranderinge voortgebracht/ ende deurgaens rou ende naeckt/ sonder de by-gevoeghde verklaringen ende bewijsredenē/ die hare meyninge nader ontdeckē/ ende met de H. Schriftuere bevestigen. So dat achter desen geveynsdē Quel-geest, schuylt een Laster-geest: pogende de gereformeerde Leeraren leelijck af te malen/ eñ haer gevoelen behatet te makē/ gelijck of daer mede Gode den Heere eenige geveynstheyt/ wreetheyt en onrechtveerdicheyt toegeschrevē wierde. Want dit is het voornaemste wapē/ daer dezē Quelgeest mede vechtē kan. Alle verstandige die dē Quel-geest met aendacht lesen / sullen my moeten bekennen dat het inder daet also is. Nu om desen quellenden veyns ende laster-geest te verdryven/ sullen wy handelen met oprechticheyt ende waerheydt / klaerlijck voorstellende / wat de Ghereformeerde Leeraers / vanden Quelgeest voort-gehaelt / hier van hebben gevoelt / ende dat so veel als de gewichticheyt deser sake/ ende de bevredinge vande tedere/ doch inde waerheyt rustende gemoeden/ sal schijnen te vereysschen. Soudemen den Quel-geest recht bejegenen na zijn versoeck/ men soude hem niet met allen gheven / ende alles met stil-swyghen voorby gaen/ want hy meent het al te weten. Maer om de onverstandigen

 te

te dienen/die van hem ende syne laster-schriften gequelt worden/ sal het oorboir wesen hier van eenige openinghe te doen / ende dat met der zelver Leeraren eyghen woorden ghetrouwelijck uyt hare Schriften voortghebracht.

Beza inde afweeringhe vande lasteringhen Tielmanni Heshusij, pag. 332. Indien men u ghelooven sal Heshusi, soo leert Calvinus, dat de kinderen van Christenen gheboren/ kinderen Gods ende Abrahams zijn/ om datse van Christenen zijn gheboren / ende niet om datse ofte ghedoopt worden ofte ghelooven / ende also brenght hy ons wederom tot de Joodsche dwalinghen. Maer aldus isset met dese saecke gheleghen. Om dat Godt uytdruckelijck in zijn verbondt seydt: Ick sal uwe Godt zijn / ende uwes zaets Godt: Ende elders/ dat hy bermhertichheydt doet aen veel duysent gheslachten der ghener die hem lief hebben / so houden wy de kinderen van ghelooviighe ouders gheboren voor heylich / dat is in het Goddelijcke verbondt op-ghenomen / ende wy segghen met Paulo, is de wortel heylich/so zijn oock de tacken heylich. Derhalven Heshusi twist met Paulo. Maer loochenen wy oock dat het Godt vry staet/ofte die vreemt zijn/aen te nemen/ of oock onder de kinderen der Heylighen/die hy wil te verwerpen? Gheensins. Want oock en strydt den Apostel met hem selven niet / als hy seydt / datse niet alle Israeliten en zijn / die uyt den Vader Israel zijn. Maer dese verborghen oordeelen Gode laetende / tot dat hyse openbaerdt/ oordeelen wy dat alle kinderen der gheloovighen ghehooren tot de Kercke Godes/ ende daerom Doopen wy de selve. Want waerom souden wy anders oordeelen na dien zy in 't verbont begrepen zijn? Ofte om dat wy met Paulo segghen/dat Heylighe uyt Heylighe gebooren/menen wy daerom datse heylich zijn om dier oorsake datse uyt Heylighe gebooren zijn? Geensins. Want dat is u besluyt Heshusi ende niet het onse/die door Godts ghenade wel weten / dat de roepinghe der ghener die salich sullen worden/ niet voort en komt uyt het vleesch/maer uyt de onverdiende barmhertichheyt Godts/ uyt hoedanighe datse oock ghebooren worden.

De selve in zyn Bekentenisse cap. 4. Art. 48. Het heeft een bysondere gheleghentheyt met die kinderen die van gheloovighe ouders ghebooren zyn: Want hoewel zy die hoedanichheydt des gheloofs in haer niet en hebben / die inden volwassen gheloovighen is/ nochtans en kan het niet zijn / of zy die Godt van 's moeders lijf af gheheylicht/ ende vande kinderen der ongheloovighen af-ghescheyden heeft/ hebben het saet ende de spruyte des geloofs. Want de belofte vanden Ouderen door den geloove aengenomen/ vervat oock hare kinderen tot in duysent geslachten. Met wat recht dan zoude haer yemant weygeren de verseghelinge van die saecke / de
a Exo. 20. 6. welcke de Heere haer nu al mede gedeelt heeft a? So yemandt teghen-

ghen-werpt datse niet alle en zijn verkoren / ende volgens niet alle 1. Cor.7.14
gheheylicht/die uyt geloovige Ouders ghebozen worden / naedien Mat.19.14
Godt oock niet alle de kinderen van Abraham ende Isaac verkoren
heeft b; ons en ontbreeckt niet om te antwoorden : Want hoe wel b Rom.9.6.
wy niet en loochenen dat het also is/ nochtans seggen wy dat men 7.8.
dit verborgen oordeel Gode moet laten bevolen blyven c / ende in c 2.Tim.2.
't ghemeen houden wyse/uyt kracht van het formulier der belofte/ 19.
alle voor geheylichde die uyt geloovige ouders/of welcker een van beyden geloovich is/ geboren zijn / ten zy datter yet inden wech zy waer uyt men het contrarie soude konnen besluyten.

Petrus Martyr loc. com. Class.4.cap.8. dist 7. So ghy vraecht hoe de kinderen der Christenen tot de gemeynte ofte tot Christum gehooren/wy sullen antwoorden/niet anders als de kinderen der Hebreen/also zy waren vã Abrahams geslachte/geseyt wierdẽ vã Gode in het verbont ingesloten te worden/want God heeft Abraham belooft/dat hy niet alleen zijn/maer oock zijns zaets Godt wilde wesen. Eñ daerom wordẽ onse kinderen gedoopt/gelijck oock de kinderen der ouden besneden wierdẽ/om datse niet en zyn te stellẽ buytẽ de kercke. Want wy zijn gekomen in plaetse vã het geslachte Abrahams, eñ 'tgenẽ van hem geseyt is/past oock op ons eñ op onse kinderen. Want zy konnen den geest eñ de genade Christi hebbẽ/ alsose zijn deelen van ons ende vande Gemeynte. Hier door schijnt haer d'Apostel heylich te noemẽ. Daerom tot dẽ Romeynẽ geseyt wort. Is de wortel Heylich/oock de tacken : Ende zijn de eerstelinghen heylich/so sal oock de masse heylich wesen. 't Welck/hoewel het vã den Hebreen gezeyt wort/nochtans van ons niet vreemt en is. Nadien wy overgegaen zijn in het huysgesin van Abraham ende Israël. Want door Christum is de middel-muer wech genomẽ/door welcke de Heydenen van het geslachte Abrahams schenen gescheyden te worden. Daerom genieten onse kinderen de weldaet der gener die uyt den stronck van desen Patriarche zijn voortgecomen. Niet dat wy dit de geboorte des vleesches als de voornaemste ende waerachtige oorsake toe-schryven/ want onse/gelijck oock onser kinderen salicheyt/ is uyt de loutere verkiesinge ende barmhertichheydt Gods/die dickwils niet de natuerlijcke geboorte t'zamen gaet; te weten dat die selve van God verkoren zijn/die uyt den Heyligẽ zijn geboren/ gelijck als wy sien in Isaac geschiet te zijn/de welcke is geweest het saet Abrah. niet alleẽ na de verkiesinge/ maer oock na de geboorte des vleesches. Niet dat het nootsakelijk also geschiet/ wãt de belofte en is niet algemeẽ van 't gheheele zaet/maer alleẽ van dat zaet/in 'twelcke de verkiesinge t'samen comt. Anders zijn ooc de nacomelingẽ van Ismael eñ Esau uyt Abraham geweest : Maer om dat wy de verborgen voorsienicheyt eñ verkiesinge Gods niet curieuslijc en moetẽ ondersoeckẽ so houdẽ wy de kinderẽ der heyligẽ voor

 heylich/ so

soo langhe alsse haer in het opwassen niet en bewijsen van Christo verbreemt te zyn. Wy en sluytense niet uyt vande Gemeynte/ maer neemense aen als deelen vande selve/ hopende dat gelijck alsse van het saet der Heylighen zyn/ alsoo oock der Goddelijcker verkiesinge zijn deelachtich/ ende de ghenade ende den geest Christi hebben. Eñ daer op doopen wy de selve. Men heeft oock geen gehoor te ghe- ven den ghenen die hier over swaricheyt maken/ ende segghen: Of den Dienaer bedroghen wierde? Of het kint inder waerheyt geen kindt der belofte/ der Goddelijcke verkiesinghe ende barmhertic- heyt en waer? Want diergelijcke spot-reden mocht men inbrengen over den volwassen. Want wy en weten oock van haer niet/ of zy bedriegelijck komen/ of niet/ of zy waerlijck ghelooven/ of zy kin- deren der verkiesinghe of des verderfs zijn/ of zy den Geest Chri- sti hebben/ dan ofse vanden selven ontbloot zijn / ende valschelijck segghen datse ghelooven. Waerom doopt ghy die? Ghy sult seggen ick doe het om dat ick volghe haer uyterlijcke belydenisse / waer inne so zy lieghen en gaet my dat niet aen. So seggen wy oock dat de Ghemeynte daerom onse kinderen ontfanght ende doopt/ om datse ons toe-behooren. Ende dat is haer so een teycken van Go- des wille/ als inde volwassenẽ is de uyterlijcke belydenisse. Want ghelijck alsse daer kan bedrogen worden / alsoo oock hier. Ende wy en konnen op gheen ander wyse tusschen den ghedoopten onder- scheyden/ wie van haer tot de salicheyt ghehoort ende wie niet/ dan dat wy daghelijcx van haer oordeelen uyt hare wercken.

Reginald Donteklock in zijn antwoort aenden onbekenden Verma- ner, Antwoordende op dese Vraghe. Of zy ghelooven, dat hedens- daechs oock onder die ghene die God zyn woordt laet prediken, ende die in Christi naeme ghedoopt worden, eenige ten eeuwighen leven, eenighe ter eeuwigher verdoemenisse ghebooren worden? Ende of zy ghelooven dat dit oock plaets heeft, onder de ghedoopte kinderen der gheloovigen, alsoo dat eenighe van hun, schoon inde jonckheyt ster- vende, verdoemt, ende eenighe salich worden? Seyt alsoo: Op de maniere van spreken/ dat Godt sommighe tot de Salicheydt/ an- dere tot de verdoemenisse soude gheschapen hebben / heeft de seer vermaerde Leeraer Petrus Molinæus geantwoort/ dat 't selve qua- lijck soude konnen ghenomen worden/ ende anders als wy gheloo- ven. Dat antwoorden wy nu mede op die woorden die ons hier toegheschreven worden: Dat eenighe ten eeuwighen leven/ eenige ter eeuwiger verdoemenisse gebooren worden. Ende seggen datse konnen misduyt worden/ ende ghetrocken teghen onse meeninghe. Also het alle beyde oneygentlijck ghesproken is. Want alsmen wil sien op de natuere der Scheppinghe/ dat alle Menschen in Adam gheschapen zijn/ goet ende na het even-beelt Godts/ so en canmen niet segghen dat God yemant gheschapen soude hebben tot de ver-
doemenisse

doemenisse/ maer veel eer dat alle menschen gheschapen zijn tot salichept. Ghelijck 't selve inde Antwoort op de seste Vraghe onses Catechismi bekent wordt. Wederom alsmen siet opde nature vande gheboorte/ dat alle menschen in sonden ontfanghen ende gebooren worden/so en kannen niet segghen/dat yemant geboren zy tot de salichept: Maer datse altesamen gebooren zijn tot de verdoemenisse/diese van wegen hare sondige gebooorte weerdich zijn. Daerom dese manieren van spreken achter latende/ sullen wy blijven by de Predestinatie/ waer door Godt eenigheupt den ghevallen ende verlooren menschen/ten eeuwighen leven/ende eenighe ter eeuwigher verdoemenisse verordineert heeft. Dat so wel onder den Joden die besneden waren/ als onder den ghedoopten Christenen/sodanich onderschept is / dat sommighe salich/ende sommighe verdoemt sullen worden/is bekender dan dat het bewijs behoeft. Dewijl nu geen andere salich en worden/ dan die tot de salichept verordineert zijn / noch andere verdoemt/ dan die daer toe van te voren ghesch icht zijn: So moet nootsakelijck volghen/dat onder den ghedoopten Christenen/sommighe tot de salichept/ende andere tot de Verdoemenisse verordineert zijn. Maer de onbekende wil hier (sonder twyffel van desen Quel-geest ghedreven zynde) datmen den gemeenen Litmaten sal afvraghen: Of zy wel ghelooven/ dat dit oock plaetse heeft onder den gedoopten kinderen der geloovigen: Also dat eenighe van hun / schoon inde jonckheydt stervende/verdoemt/ende eenighe salich werden. Staet aen te mercken/dat hier niet ghevraeght en wordt vande kinderen in 't gemeyn/maer van de ghedoopte kinderen der geloovighen. Waer uyt af te nemen is/ dat dese Vragher onderschept maeckt tusschen kinderen ende kinderen. Ghelijck oock dat klaerlijck gemaeckt wordt by den Apostel Paulum, daer hy sprekende van soodanich Houwelijck / in het welcke een van beyden de Man of de Vrouwe alleen geloovich is/ aldus seyt: De ongheloovighe Man is geheylicht door het Wyf / ende het ongheloovich Wijf is ghegheylicht door den Man. Want anders waren uwe kinderen onreyn/ maer nu zynse Heylich. Dit onderschept en wordt niet ghemaeckt nae de Predestinatie ofte de verkiesinghe Godes:want die den menschen onbekent is:maer na het Verbondt Godts/ waer van de ongeloovighe ouders vreemt/ ende de gheloovighe alleene Erf-ghenamen zijn. Nu volghen de kinderen de conditie van hare Ouders. Soo dat de kinderen van twee gheloovighen/ofte daer een van beyden gheloovich is/ in het Verbondt Godts zijn begrepen. Daeromme zy oock van ons voor Heylich moeten ghehouden worden / ende wy vande selve (wanneer zy in haere jonckheydt comen te sterven) niet anders en konnen noch behooren te oordeelen/dan dat henlieden de salichept toecomt/ende datse tot de selve van Godt zijn verkooren ofte gepredestineert.

predestineert. Daer tegens de kinderē vande ongeloovige vreemt moeten ghehouden worden/met haren ouderen van het verbondt Gods/eñ voor onreyne. Waeromme henlieden de salicheyt niet en kan toe-gheschreven worden. Of nu dit onderscheydt mede plaetse heeft inden gedoopten kinderen der Christenen/ware al te veel ge-bracht/so verre God selve in zijn woordt niet hadde geopenbaert/ dat hy naer zijn verkiesinghe oock onderschept maeckt tusschen de kinderen der Christenen ofte geloovigen die in sijn verbont staen. Want daer van wordt ons een exempel voor-gestelt vanden Apostel Paulo, inde familie des ghelovigen Abrahams: Inde welcke Godt Isaac heeft verkoren/ ende Ismael voor-by ghegaen. Gelijck
Rom.9.6.7. 8.10.11. oock in Iacobs familie / daer in hy Iacob heeft lief ghehadt ende verkoren/ ende Esau ghehaet/hoe-wel zy broeders waren van een Vader ende Moeder/ende van eender dracht. Hier uyt is licht te besluyten/dat niet alle kinderen der geloovigen/ sodanich als Abraham ende Isaac waren/salich sullen worden / ofte tot de zalicheydt verkoren zijn. Dit blijckt oock daer uyt/ dat vele kinderen van de aldervroomste tot hare jaren ghekomen zijnde / ongheloovich ende quaet zijn/ende volghens sonder bekeeringe stervende/ verloren gaen/ofte verdoemt worden. Van die en kan niet ghesept worden datse in haer jonckheydt tot de salicheyt verkoren ofte geordineert zijn gheweest. Want dan en soudense niet konnen verdoemt worden / dewyle de Verkiesinghe Godts vast ende onveranderlijck is. Soo yemandt dit dunckt hart te wesen / die moet dencken datter niet sacht en is/dat God alle Menschen/ eerse gheschapen/ ofte gheboozen waeren/ in Adam heeft aengheshien / ende om zijn sonde wille / die hy voorsach / de doodt ende verdoemenisse heeft onderworpen: Dat hy sommighe kinderen in haere Jonckheydt stervende in de selve verderffenisse laet blyven / als naemelijck de kinderen der ongheloovighen Heydenen. De kinderen der gheloovighen ofte Christenen / en zijn van natuyren niet beter als dese / maer altesamen kinderen des toorns. Sien wy niet dat de kinderen sonder onderscheydt allerley ellendicheden / ende altemets schrickelijcke straffen onderworpen zijn/soo wel als haer Ouders/ die de selve met hare sonden hebben verdient? Dit is ghebleecken
Gen.19.25. in die van Sodoma ende Gomorra/ dewelcke Godt / met alle ha-
Iude vers 7. re kinderen / door het vyer vanden Hemel heeft verteert/ ende inden afgrondt der hellen verstooten. Alsoo lesen wy van Achan, dat niet alleene hy / die ghesondicht hadde / maer oock zyne Soo-
Iosu.7.24. nen ende Dochteren/ zyne ossen / ende Esels/ ende Schapen / door Gods bevel ghesteenicht/ende metten vyere verbrant zijn geworden. Diergheliicke wort oock verhaelt van Dathan ende Abyram,
Num.16.27 die ghemurmureert hadden teghens Moysem eñ Aaron, datse met hare Vrouwen/soonen eñ dochteren levendich inde aerde gesonckē

zijn.

zijn. Nochtans stonden dese kinderen/ soo wel van Achan/ als van Dathan ende Abyram in het verbont Godts / dat hy met Abraham, Isaack ende Iacob hadde ghemaeckt. Dewijle wy dese schrickelijcke oordeelen/ die Godt soo wel over de jonghe kinderen der Israeliten/ als der Sodomiten / heeft laten gaen / moeten ghelooven naer het ghetuyghenisse der Schrift: So en sal het niet swaer wesen te ghelooven / dat niet alle kinderen der Christenen tot de verkiesinghe Godts ghehooren. Hoewel wy niet en konnen/ nochte behooren daer van te oordeelen / maer Godt zijn verborghen oordeelen/ die onbegrijpelijck zijn/ te bevelen. Want ghelijck wy een goet ghevoelen moeten hebben vanden ghenen die in Christum ghelooven/ ende een uyterlijck vroom leven leyden/niet anders vande selve oordeelende dan datse tot de salicheydt verkooren zijn / al ist dat wy wel konnen missen / ende in ons oordeel bedroghen worden / dewyle Godt alleen de zijne kent: Alsoo moeten wy veel meer dat ghevoelen hebben vande jonghe kinderen der Christenen die in hare jonckheydt sterven / datse van weghen het verbondt Godts/ altesamen salich sullen zijn/ eñ tot de salichheyt zijn uytverkooren. 2,Tim.2,19

De Kercken-Dienaré Colloquenten van der kercken wegen, in hare Contra-Remonstrantie, pagi. 24. art. 2. Dat voor Godts uytverkooren kinderen te houden zijn/ niet alleen de volwassene die in Christum ghelooven/ ende dien-volghende weerdichlijck den Evangelie wandelen: Maer oock de kinderen des verbondts / so langhe zy met der daet het contrarie niet en bewysen: Ende dat over sulcx gheloovighe Ouders/ wanneer haere kinderen in haer kintsheyt comen te sterven/ gheen oorsake en hebben te twijffelen van der selver harer kinderen salicheyt.

De selve wederom Conf. pag. 336. Als inde Catechismo Vraag.4. wordt ghesept/ dat de H. Geest die het gheloove werckt/ den kleynen Kinderen/ niet weynigher als de volwassene / toegheseydt wordt/ kan daer uyt ghenoech verstaen worden / dat ghelijck niet alle volwassene/ als zy het gheloove belyden ende daer op gedoopt worden/den Gheest der wedergheboorte hebben / als blijcken kan uyt het exempel van Simon den Toovenaer Act. 8, 13, 21, nochtans van ons door het oordeel der liefde/ daer voor alle moeten worden ghehouden / soo langhe zy het contrarie niet openbaerlijck en bethoonen: Also ist/dat wy dit naer het selve oordeel der liefde/moeten ghelooven van alle kleyne kinderen / die van geloovige ouders gheboren zijn (t'welck haer in plaetse van Belydenisse is) ende ghedoopt worden / totter tijdt toe dat zy haer selven in t'op wassen anders bethoonen. Overmits dese kinderen oock in t'ghemeen de beloofte ghedaen is Actorum 2, 39. Onder des isset nietteமin oock seecker / datse niet alle Israeliten zijn / die uyt den Vader Israel zijn / noch oock niet alle Abrahams Kinderen / om datse

Abrahams saet zijn. Rom. 9. 6.7. Gelijck dat selve oock blijckt van van Esau ende Iacob, vers. 13. Wanneer nu de kinderen/in het opwassen/door een boos ende Godloos leven bethoonen / dat sy den Gheest der weder-gheboorte niet en hebben / dan machmen niet segghen datse den selven verlooren hebben/ maer dat is een seecker teycken datse den selven noyt ghehadt en hebben.

Meer hier by te voeghen is onnoodich / also dese schijnen ghenoech te zijn. Waer op acht nemende sullen wy de meeninghe van die Ghereformeerde Leeraren genoechsaem konnen verstaen/ die wy in volghende propositien kortelijck sullen voorstellen.

Dat het gantsche Menschelijcke gheslachte/door den val onser
Rome.5.12. eerster voor-ouderen/inde sonde ende verdoemenisse ghevallen is:
Psal. 51.7. Soo dat alle menschen in sonden ontfanghen ende gheboren wor-
Ephes.2.3. den/zynde van naturen kinderen des toorns.

Dat God wt dit verdorven menschelijcke geslachte/ eenige per-
Rom.8. soonen hem bekent/ na zijnen eeuwighen raedt ende voorordinee-
Rome.9. ringe/verlost/ in zijn genade aenneemt / door Christum rechtveer-
Eph. 1. *&c*. dicht/door zijnen Geest heylicht/ende ter salichept overvoert: Andere in haer verderf ende ellende latende/ tot prijs van zijne barmhertichept ende rechtveerdichept.

Dat Godt inde uytdeelinge / ofte onthoudinge van dese genade aen gheen persoonen ghebonden is/ maer de selve bewyst den ghe-
Exod.33.19. nen die het hem belieft/nadiē het genade is/ eñ een vrije genade/de
Ro.9.15.18 welcke God niemandē schuldich en is/na zijn woort/Ick sal genadich wesen/ die ick ghenadich ben: Ende/so ontfermt hy dan wien hy wil/ende verhardt wien hy wil.

Psal.130.3. Dat Godt derhalven genen mensche/ jonck noch oudt/onrecht
Psal.143.2. soude doen/indien hyse altesamen sonder onderschept/ inde verdoe-
Rom.5. 10. menisse verwierp.
14.16.

Dat de gemeynschap van dese genade/ende volghens de eeuwi-
Ioa. 13.18. ghe voorordineringhe/uyt welcke deselve vloet/niet dan door seec-
2,*Tim*.2,19 kere vruchten ende merckteeckenen van ons kan bekent worden/
Rom.11,34. alsoo God de Heere alleen de zyne kent / ende niemandt zijn raetsman gheweest en is.

Rō 8,16,38 Dat derhalven niemandt seeckerlijck kan oordeelen wie d'uyt-
1.*Cor*.2.9. verkoorene zijn: Behalven dat een yeder ware gheloovighe by hem
10.16. selven/door het ghetuygenisse des Heyligen Gheesties/ van zijn eyghen verkiesinge kan verseeckert wesen.

Dat wy nochtans alle de gene / die eenighe uyterlijcke ende apparente merckteeckenen vande ghenade Gods aen haer draghen/ inder liefde omhelsen / ende nae het oordeel der selve/voor uytvercoorene Godts houden moeten/sonder Godts verborgen oordeelen curieuselijck te ondersoecken.

Dat dit oordeel der liefde gaet over alle de litmaten der sichtba-

ver kercken / ende over die alleen: Welcke zijn/ niet alleen de volwassene/ die Christum belijden ende eerbaer leven: Maer oock de jonghe kinderen van gheloovighe ouders ghebooren/ upt kracht der belofte aen Abraham ende zijne nacomelingen ghedaen: waer door sy in het verbont Godes begrepen worden/ even als hare ouderen: Alsoo dat haer de gheboorte van haere gheloovighe Ouders het selfde is/ 't welck den ouden is de Belydenisse des gheloofs. 1. Cori.1.2. ende 7. 14. Rom.11. 16 Act.2.39. Gene.17.7. Rom.11, 16 1, Cor.7.14

Dat derhalven/ na het oordeel der liefde/ hun de salichept toegeschreven wordt / ende zy voor uptvercoorene ghehouden worden/ ghelijck de Ouden belijdenisse doende: soo langhe zy met der daet niet het contrarie bewijsen. Ende dat ghelijck den ongheloovigen Joden/ Heyden/ Turcken / etc. geen salichept toegheschreven en kan worden/ also oock haren kinderen niet/ die de Schriftuere onreyn verclaert/ latende altijt Gode zijn onbegrijpelijcke oordeelen bevolen blyven. 1.Cor.7.14.

Dat daerom alle gheloovighe ouders hare kinderen inde vreese ende kennisse Godes/ als zijn bontghenooten/ optrecken moeten: Ghelijck de volwassene gheloovighe moeten worden vermaent/ inden geloove toe te nemen / ende in Godtsalichept voort te gaen. Gene.18,19 Ephe.6,4.

Ende gelijck vanden volwassen geloovighen/ die inde belydenisse des gheloofs / ende aenroepinghe des Goddelicken naems afsterven/ gehouden wort datse salich zijn: Also vanden kinderen der gheloovighen in haer jonckhept stervende. Matt.19,14

Doch dat dit oordeel der liefde faelgeeren kan / na het woordt: Sy en zijn niet alle Abrahams kinderen om datse Abrahams saet zijn/ noch alle Israel/ die upt den Vader Israel zijn. 't Welck oock gebleecken is inde exempelen van Iacob ende Esau, van Isaac ende Ismael. Gelijckmen oock menichmael bevint / dat vande vroomste ouders / de goddelooste kinderen ghebooren worden/ ende van boose ouders de Godtsalichste/ ende dat de kinderen in het opwassen haer bethoonen bedorven ende boos te zijn ende te blyven. Rom.9, 6,7, 8,10,11.

Dit is kortelijck de summa van het ghevoelen dier vroomer leeraren/ noopende dat punct. Soo desen ongherustighen mensche hadde willen gherust ghestelt zijn/ hy mochte dese dinghen upt hare Schriften / ende door behulp vande selve/ upt Godes Heylighe woort gheleert / ende zijnen Quel-gheest daer mede uptghedreven hebben. Soo Quel-gheest werck begheert/ hy late nae te lasteren/ ende hatelijck voor te stellen 'tghene ten goeden ghesepdt / ende wel ghedupdet kan worden/ ende wederlegghe de gronden waer op die Leeraren haer ghevoelen ghebouwt hebben: Hy sal wercks ghenoech vinden. Ende als hy dat sal ghedaen hebben/ Dan come hy/ spotte ende vraghe soo veel hy wil. Dan isset zijnen tijt om de gheruste ongherust te maecken. Dan (ghelyck voor ghethoont is) 't en is daerom niet te doen. Men geeft schoon voor/ als ofmen onder-

 rechtinghe

rechtinge begeerde/ende 't is maer te doen 'om de Gereformeerde Leeraers te lasteren/ende hare leere/die hy niet wederlegghen en kan/hatelijck voor te stellen. Dan ick verhope dat de vrome waerheydt-lievende herten/die Gode geerne zijn eere geven/ ende haer verstant onder zijn woordt buyghen/hier uyt den Laster-quel-geest sullen leeren kennen/ ende in volghenden tyden hem gheen gehoor geven. 't Gene voorders tot wyder verklaringe soude mogen dienen/sal vande Kercken-dienaren/ Autheuren van het Tegen-vertoogh/inde Refutatie van der Remonstranten antwoort moghen verwacht worden.

Derde snoerken, tegen 's Quelgheestes curieusheydt.

EEn ghebreck en gaet nimmermeer alleen. Die in een faute bevonden wordt/ wordt in meer betrapt. So gaet het den Quel-gheest oock. By zijn onwaerheyt / ghevenijstheydt ende lasteringhe / voeght hy noch een ydele ende vermetene curieus heydt. Hy wil de luyden doen ondersoecken daer haer niet aen gheleghen is/ 'tghene haer noch voorderen/ noch schaden en kan. Want wat is yemandt daer aen gheleghen te weten/of alle kinderen salich worden/ofte niet? Eens anders salicheydt en kan ons niet vorderé/ gelijck eens anders verderf ons niet en kan schaden / indien de selve by onse schuldt ofte versuymenisse niet toe en komt. Hy doet de luyden ondersoecken op eens anders salicheydt/ ende op haer eygen salicheyt weynich acht gheven. Vraegt desen ongerustighen of hy oock van zijn eyghen salicheydt verseeckert is/ ende ghy sult vernemen wat een maghere antwoorde datter uyt komé zal. Arme mensche/ leght ghy te door-snuffelé de oordeelen Gods over eens anders salicheyt/ende en kund ghy het getuygenisse Gods van u eygé salicheyt in u herte niet gevoelé? Gevoelt ghy het/laet u daer mede genoegen/ ende hoopt het beste van uwen naesten. Godt zal zijn saecke wel uytvoeren / ende maecken dat zyne gherechticheyt ende barmhertichheyt ongeschendt blyven. Wilt ghy juyst ondersoecken 'tgene u verborgen is/ eñ voorby gaé het ghene dat voor de voeten is? Ghedenckt de antwoort die d'Apostelen creghen vanden Heere Christo op haere curieuse Vrage/
Act. 1.6.7. Of hy op dien tijdt den Volcke Israels het Coninckrijcke wederom oprechten soude? Namelijck/dat het haer niet toe en behoorde te weten de tyden ofte stonden/ die de Vader in zijn eyghen macht ghestelt heeft. Petrus al te curieus zijnde op den uytganck van een ander / ontfinck vanden Heere dese reprimende:
Ioa. 21.21.22. Of ick wilde dat hy blyve tot dat ick kome / wat gaet het u aen? Volght ghy my nae. Bekommert u derhalven met u eyghen Salicheydt / Volcht Christum nae / ende en staet niet nae het ghene dat

ne dat u te boven gaet. Becommert u oock met uwes naesten salichheydt / voor soo veel ghy ghestelt zijt / om den selven te onderwijsen ende te stichten. Voor de reste laet Godt de Heere ghe-worden. Of hyse niet alle wilde Salich maecken / wat gaet het u aen? Doet ghy alleen dat u bevolen is. Men leest van eenen Quel-geest/die om de goede luyden mede te quellen ende ongerust te maken/vraechde hoe verre de Helle van den Hemel was: Maer die goede luyden wisten hem deghelijck te bejeghenen / ende wech te dryven/ segghende/ hy mochtet hem selven vraghen / dewijl hy het ghemeten mocht hebben / doen hy om zijn sonde / van boven uyt den Hemel/inden afgront ghewordden wierde. 't Waer goet dat dese ongheruste Menschen/desen curieusen Quel-gheest oock so bejegenden/ sendende hem ter plaetse daer hy ghehoort / ende seggende dat hy gae besien wat volcxken hy daer by hem krijcht/hem te vreden houdende/dat hy met so veel quaet gheselschap voorsien wordt: op dat zy door zijn ydele ende onnutte speculatien/ niet en werden verruckt/ofte tot vermetenheyt aen d'eene zyde / buyghende Godts ghenade na 's menschen Vrijen-wille: ofte tot mismoedicheyt aen d'ander zyde / twijffelende aen hare eyghen Salicheyt. Want op een van beyden mickt dese Quel-geest. 't Is een groote vermetenheyt de verborghen oordeelen Godts te willen doorgronden/ ende verstaen 't gene Godt voor ons verborghen houdt. Dat niet alle kinderen ter salicheyt zyn verordineert/is ons gheopenbaert/dit seyt de Schrifture claer uyt: Want als de kinderen noch niet ghebooren en waren/noch yet goets/ofte quaets ghedaen hadden / op dat het voorneemen Godts nae de Verkiezinghe bleve/niet uyt de wercken/ maer uyt den roependen/ werdt tot haer ghesepdt/ De meesten sal dē minsten dienen. Gelijck geschreven is / Ick hebbe Iacob lief ghehadt/ende Esau ghehaet. Wiese zijn/en is ons niet geopenbaert/behalven dat God zijn verbondt met eenighe heeft gemaeckt daer hy zyn woort laet prediken / ende dat den stant van eenighe weynighe particuliere inde H. Schrift geopenbaert wort. Dit verborghene wil de curieuse mensche doorsoecken/ende bevindende dat het hem te swaer valt / gaet hy het gheopenbaerde ontkennen/ofte van ongerymtheyt beschuldigen. Vermeten mensche van kleyn ende blint verstant/om dat ghy Godes oordeelen niet en kant begrijpen/sult ghyse daerom als ongerymt tegenspreken! Eñ en sult met het gheopenbaerde niet te vreden zijn / ten zy dat u het verborgen oock bekent worde! Dit is den raet van dien vermeten Quel-gheest/die onse Voor-ouders gheraden heeft / met de gheoorloofde ende gheopenbaerde saecken niet te vreden te zijn / maer het verboden ende verborghen mede te beproeven / waer door zy ende alle hare nacomelinghen in dese ellende ghevallen zijn. Om welcke noch te verkleynen den Quel-geest dese onghesifte curieuse

Rom. 9, 11. 12. 13.

 bedens-

bedenckinghen inblaest/ op dat de leere die dese ellende grondelijck voorstelt / als ongherijmt verworpen / ende d'opinie van dat alle Menschen/ofte inden voorighen staet ghebleven/ ofte inden selven wederom ghestelt zijn/ aenghenomen/ ende also de ghenade met de nature vermenght soude worden. Daerom wil ick alle oprechte/ eenvoudighe / salicheyt soeckende herten vermaent hebben / datse van dese schadelijcke vrucht der curieusheyt niet wederom en eten/ tot haer eyghen verderv inghe.

Dan/naedien desen Quel-geest niet rusten en kan / soo sullen wy hem hier wat wercks gheven/ om zijnen tijdt te verdrijven / ende middelertijdt den armen ghequelden met rusten te laten: voorstellende eenighe contra-Vraghen/ die om zijn curieusheyt aen te wijsen/ ende zyn vermetenheyt te bedwinghen/ dienstich sullen mogen zijn. Op dese wijse is hy bedwonghen gheweest van onsen Heere Christo / die hem op zijne captieuse Vraghe / wie hem de macht ghegheven hadde om de Coopers ende vercoopers uyt te drijven/ gegeven heeft dese Contra-Vrage. Van waer was den Doop Ioannis, uyt den Hemel/of uyt de Menschen? Onlancks als Quel-geest hem in een Vraech-al openbaerde om oock de Politije noch meer te ontrusten/ is hy van eenē anderen Vraech-al eñ Tegen-vraechal aerdich inghedreven gheweest. Ick sal besien/ of ick hem hier mede oock een weynich bedwinghen ende te rugghe drijven mach. De Vraghen zijn dese.

Math.21. 23.24.25.

1. Of door den val eñ onghehoorsaemheyt onser eerster voorouderen Adams ende Eve inden Paradyse/de menschelijcke nature also is bedorven geworden/dat wy alle in sonden ontfangen ende ghebooren worden / ende van naturen zyn kinderen des toorns: Dan of de Erf-sonde een vreemde sonde is / ende de menschelijcke nature inden eersten oprechten staet is blyven staen?

Psal. 51. 7. Ephe.2.3.

2. Indien de Erfsonde een vreemde sonde is/ of dan Godt die kleyne kinderen gheen onrecht en doet / die hy met veelerley siecken/ cranckheden/pijnen ende quellinghen besoeckt/ ende eyntelicken met de doot weghneemt / nae dien dit al te samen straffen ende vruchten vande sonde zyn?

Gene.2.17. Rom. 6. 23.

3. Indien onse nature bedorven ende sondich is/of dan Godt de Heere geen recht en heeft alle menschen/ionck ende oud/ om die bedorventheyt / die haer kinderen des toorns maeckt / te verdoemen/ eñ of wel yemant met recht daer over soude mogen klaghen?

Rom.5. 16. Ephes.2.3.

4. Of de kinderen in Sodoma/Gomorra/ ende inde twee andere Steden rechtveerdich waren?

5. Indien iae/ Offer dan niet meer als thien rechtveerdighe waren/ ende of de Heere dan onwaerachtich in zyn belofte bevonden is / dat hy om der rechtveerdigher kinderen wille die steden niet gespaert en heeft?

Gen.18.32.

6. We-

6. Wederom/ Indienſe rechtveerdich waren / Of Godt dan onrecht ghedaen heeft / dat hy de rechtveerdighe kinderen met de goddeloose Ouderen heeft geſtraft/ na dien hy den rechtveerdigen met den Godloosen niet en wil verderven/ noch de ſone opleggen de ſchult des Vaders? Gen. 18.25. Ezech. 18.4 17.

7. Indienſe onrechtveerdich waren/ ofmẽ niet wel met recht ſoude mogen ſeggen/ datſe lyden de pyne des eeuwigen vyers/ nae dien den Apoſtel Iudas ſulckx van allen Sodomiten in't ghemeen ghetuyght? Iude verſ. 7.

8. Ende alſmen ſulcx ſeyde / ofmen daer mede Gode eenighe wreetheyt ſoude toeſchryven?

9. Of alle kinderen ſonder onderſcheyt oock der Joden/ Heydenen/ ende Turcken in Godes verbont begrepen zyn.

10. Indien iae: Of dan Petrus wel ghedaen heeft/ dat hy een onderſcheyt maeckende/ deſe belofte heeft eygen gemaeckt den genen die der de Heere onſe Godt toe roepen ſoude? Ende of Paulus dan wel recht hadde/ de kinderen vande ongheloovighe onreyn te noemen? Actor. 2.39. 1. Cor. 7. 14

11. Offer buyten Godes verbont ſalicheyt is/ ende of de onreyne wel konnen inden Hemel geraecken? Pſal. 33.12. Epheſ. 5.5. Apo. 21.27

12. Indien neen: Of het dan ſo ongerymt ſoude weſen te ſeggen/ dat niet alle kinderen/ oock die in haer ionckheyt ſterven/ ſalich ſullen worden?

13. Of die gene die niet ſalich en worden / oock ter ſalicheydt zyn verordineert/ na dien Godes Verkieſinge vaſt ende onveranderlijck is? Ro. 9.11.22 2. Tim. 2.19

14. Indien neen: Of het dan ongherijmt ſoude weſen te ſegghen/ dat niet alle kinderen ter ſalicheyt zyn verordineert. Jae of het niet veel ongerymder ſoude weſen te ſegghen/ Ofte dat buyten Godes verbont ſalicheyt is/ Ofte datſe ter ſalicheyt verordineert zyn/ die niet ſalich en worden?

15. Indien men gheen van allen ſegghen en wil / of men dan met ſommighe Pauſlijcke Leeraers zoude moeten erdichten een derde plaetſe tuſſchen Hemel ende Helle / ofte een groen veldeken/ daer de jonge kinderen / buyten Gods verbondt geſtorven/ zouden moghen loopen ſpelen? Bellarm. de amiſſ. grat. & ſtatu pecc. lib. 6. cap. 1.

16. Of de voorordineringhe Godes / beyde terſalicheyt ende verdoemeniſſe / niet en is gheſchiedt van eeuwicheydt? De Remonſtranten bekennen in den eerſten vande vijf Artijckelen/ jae.

17. Of dan die ghene die verloren gaen / niet en zijn van haer gheboorte af/ jae voor haer gheboorte/ ja van eeuwicheydt/ tot de eeuwighe verdoemeniſſe/ na Godes rechtveerdich oordeel verordineert na het woordt Iude, die tot dat oordeel te voren voorſchreven waren? Rome. 9.11. Iude verſ. 4.

18. Of die van eeuwichheyt in aensien van hare sonden / tot de verdoemenisse rechtveerdelijck verordineert zijn / oock in haere jonckheyt in ghenade tot de salicheyt zijn aengenomen?

Psal.33.11. 19. Indien ja: Hoe dan Godes raet kan onveranderlijck zijn/
Rom.9. 11. ende de verkiesinghe nae Gods voor-nemen vast blyven?

20. Of Judas den verrader oock opt een kindt der ghenade
Ioan. 6.70. ende der salicheydt is gheweest/nadien de Heere Christus hem een
ende 17. 12. Duyvel noemt/ ende een Sone der verderffenisse?

21. Indien ja: Of dan de Heere Christus / in plaetse van te
Mat.26.24 segghen/ 't waer dien mensche goet niet gheboren te zijn / niet beter en soude hebben geseyt/ 't waer dien mensche goet in zijn jonckheyt ghestorven te zijn?

22. Of het met Godes wijsheyt wel bestaet kinderen in ghenaden aen te nemen/ die hy sekerlijck weet/ dat in boosheyt leven ende onboetveerdich sterven sullen / ende die hy op 't aensien van dien/ al van eeuwicheydt ter rechtveerdigher verdoemenisse verordineert heeft?

23. Of dat niet en is in Godt stellen twee contrarie willen/ eene waer mede hy inder tijdt dier kindere salicheydt wil: ende eene daer mede hy al van eeuwichept heeft besloten de selve te verdoemen?

24. Of Ismael ende Esau niet en zijn gheboren in Gods verbondt/ ende inde sichtbare kercke?

Rom.9. 8. 25. Of oock kinderen naden vleesche die niet uyt den geest ende belofte gheboren zijn / kinderen Gods konnen wesen/ ende die van Godt ghehatet worden/uytverkorene Gods?

Gal.4.29. 26. Of niet Ismael na den vleesche is gheboren gheweest/ende
Rom.9.13. Esau van Godt ghehaet / ghelijck het de Schriftuere uytdruckelijck verklaert?

27. Als Abraham, Isaac, ende Iacob de besnydenisse ontfingen/
Rome.4.11. tot een segel der gherechticheyt des gheloofs / waer toe ontfingense Ismael ende Esau?

28. Nadien Ismael ende Esau na den vleessche gheboren/ ende van Godt ghehatet zijnde/ontfanghen hebben den seghel der gherechticheydt des gheloofs/of zy dan een valsch seghel hebben ontfanghen?

29. Indien neen: Waerom men dan nu sulcx wil pretenderen
Collo.2.11. in den doop bediendt aen de gene van welcke men niet en weet of-
12. fe ter salicheydt zijn uytverkoren / nadien den doop inde plaetse der besnydenisse ghekomen is?

30. Of Abraham verder/ als nae het oordeel der liefde/ van Ismael mochte ghevoelen/ dat hy een uytverkoren kindt Gods ter salicheydt was?

31. Indië ja: Of dan het oordeel der waerheyt bedriegē can? Indien

32. Indien neen: waerom men nu meerder sekerheydt den Ouderen van hare kinderen geven wil/na dien wy in't selve verbondt dat met Abraham ghemaeckt was/ zijn opghenomen?

33. Of niet Abraham, volghende het selve oordeel der liefde/ den selven synen Sone Ismael/ ende andere syne kinderen ende nakomelinghen/ inde vreese Godes onderweees/ bevelende haer de weghen des Heeren te houden/ ende te doen wat recht is? Gen. 18,19.

34. Of de Ouders geen troost en konnen hebben/ ten zy datse met een seker ende vast gheloove/ niet nae het oordeel der liefde/ maer nae het oordeel der waerheyt/vande salicheyt harer kinderen verseeckert zijn?

35. Indien neen/of dan de Ouders van hare volwassen kinderen/als zy komen te sterven/ wel anders als nae het oordeel der liefde ghevoelen konnen?

36. Wat troost zy dan/ in sulck een gheval/over de doodt van hare kinderen sullen ontfanghen?

37. Of d'ouders de volwassen kinderen niet alsoo lief en behooren te hebben/ als de Jonghe/ende offe dan niet alsoo groote sekerheyt van dier salicheyt behooren te begheeren/als van deser? ende waerse die vinden sullen?

38. Of de Ouders wel konnen anders/als nae het oordeel der liefde/ van het opwassen harer kinderen/ ende toecomende comportement verseeckert wesen?

39. Of dan de seeckerheyt der Ouderen van harer kinderen salicheyt/ in het opwassen niet vermindert en wordt?

40. Volghens/ Of dan de Ouders niet en behooren te wenschen dat hare kinderen in haer Jonckheydt mochten comen te sterven?

41. Of daer mede de moyelijckheydt der Ouderen in het optrecken harer kinderen niet verswaert/ ende haren lust/om 't selve te doen verswackt en wordt?

42. Als een oude bejaerde inden name Christi gedoopt wort/ op wat fundament sulckx gheschiet? Ende of dat ghedaen wordt uyt den gheloove nae het oordeel der waerheyt/ of nae het oordeel der liefde?

43. Indien het eerste: Of dan het oordeel der waerheydt bedrieghen kan/ naedien sommige die in Christi naem gedoopt worden/gheen lot noch deel en hebben in desen woorde? Act. 8.21.

44. Indien het tweede: Hoe het dan ongerymt is/ eenighe alleen op het oordeel der liefde/ door den H. Doop inde Ghemeynte Godes aen te nemen?

45. Item/ naedien het ghene uyt den geloove niet en geschiet/ sonde is/ of het dan noch nae 's Quel-geestes dubbinghe/ sonde sal zijn/ soo een persoon te Doopen/ naedien des selven ghelooft ende

bekeeringhe den Predicant onbekent is?

46. Of het fundament van dien Doop niet mach ghenoemt worden Godes verbondt/ naedien men niet seker en weet of sulck een bejaerde waerlick in Christum ghelooft eñ wedergeboren is?

47. Indien jae: Waerom het minder mach ghesept worden vanden Doop der kinderen / vande welcke men nae den aert der liefden ghelooft/ datse waere bontgenooten des Heeren zijn?

48. Of den Doop vande volwassene op een ander fondament rust/als den Doop vande kleyne kinderen?

49. Indien jae: Waer mede men sulckx soude konnen bewijsen?

50. Indien neen: Waerom indẽ Doop der kinderẽ vereyscht wordt een sekerheyt des gheloofs / nae het oordeel der waerheyt: Ende inden Doop der volwassenen het oordeel der liefde ghenoech is?

51. Offer een ander verbondt is opgherecht / ende andere belofte ghedaen den ouden als den Jonghen / of den Jonghen als den ouden?

52. Of de belofte den kinderen ghedaen, absolupt is / niet hangende aen eenige kracht / weerdicheyt of doen des menschen/ maer alleen aende ghenade Godes: Ende de belofte den ouden ghedaen conditioneel / welcke niet uytghevoert en wordt / dan nae sekere volbrachte conditie/ voortkomende van het goede ghebruyck des menschelijcken willes?

53. Indien jae: Waer sulcx inde Schriftuere aenghewesen wort? Ende of de belofte: Ick sal zijn uwe Godt/ende uwes zaets nae u/niet soo wel den volwassen/als den minderjarighen zade aen en gaet?

54. Hoe dan oock waer kan wesen / dat de Doop vande oude ende vande kinderen op een fundament rust / ende dattet een ende de selve Doop is?

55. Of dan de volwassen niet en moeten/tot haer jaeren ghecomen zijnde/ herdoopt worden / naedien sy alsdan in een ander verbondt treden/ende een ander belofte ontfanghen?

56. Hoe men dan den Doop der kinderen teghen de Mennoniten sal konnen staende houden / naedien daer gheen expres bevel is/datmen de kinderen doopen sal: ende wy geen ander fundament hebben / als de belofte / welcke den jonghen met den ouden ghemeen is?

57. Indien de belofte aende kinderen ende volwassenen eenerley belofte is/ offe dan aen beyden conditioneel is/of aen beyden absolupt?

58. Indiẽ aẽ beydẽ conditioneel/ hoe dan de belofte vande kinderen kan onderhouden worden/vermidts zy (nae 's Quelgeestes

beken-

bekennen) gantsch gheen ghebruyck van reden / noch van wille en hebben / ende volghens voor dien tijdt de conditie noch volbrenghen / noch verwerpen konnen?

59. Of daer mede den Doop der kleyner kinderen niet en wordt wech ghenomen / dewijle het seghel niet en schijnt ghegheven te moeten worden / daer de conditie aende belofte ghehanghen niet volbracht en wordt?

60. Of daer uyt niet en is te verstaen/dat de Remonstrantsche leere het fundament leyt vande Weder-dooperije?

61. Indien aen beyden absoluyt/ waer dan blijft der Remonstranten ghe conditioneerde Predestinatie?

62. Of de jonghe kinderen der gheloovighen waerlijck wederghebooren / ende door den H. Gheest gheheylicht worden?

63. Indien neen/ Hoe zy dan konnen salich worden/nadien geen onwedergeboorene het Coninckrijcke Godes sien en kan: Ende waer op datse dan ghedoopt worden / naedien den Doop is het badt der Wederghebooorte? *Ioh.3.3.5. Tit.3.5.*

64. Indien jae: Of sulckx ghschiet met een wederstaenlijcke/ of met een onwederstaenlijcke kracht?

65. Indien met een wederstaenlijcke: Hoe dan waer kan zijn/ 't ghene Quel-gheest tot een fondament stelt om te bewijsen/dat de belofte die Godt doet inden Doop / haere dadelijcke kracht heeft in alle die in haer kintsheyt ghedoopt worden: naemelijck / dat zy gantsch geen ghebruyck van reden noch van wille hebbende/ voor die tydt de kracht van het Sacrament niet en konnen vernietigen door hare ondanckbaerheyt? *Pag.12.art. 3.*

66. Of in die wederghebooorte der kleyner kinderen wel een ander wijse kan bedacht worden / als een wech neeminghe vande boose aerdt ende hoedanicheden / ende een instortinghe van contrarie goede qualiteyten?

67. Indien met een onwederstaenlijcke: Of het dan niet een valsch voorgheven der Remonstranten is/dat de onwederstaenlijcke werckinghe niet en accordeert met des Menschen natuere/naedien de Jonghe Kinderen eene natuere hebben met de volwassenen?

68. Wederom/ of sulckx niet en ghschiedt uyt kracht vande Goddelijcke belofte/ ghedaen Deut. 30. De Heere sal u herte besnyden/ ende het herte uwes zaets: ende Jerem. 31. Ick wil mijne wetten in hare herten gheven/ende in haren sin schrijven/etc. Ende dien volghende de Colloquenten inde Haechsche Conf. van der Kercken weghen recht hebben ghehadt/uyt die ende soodanige plaetsen der Heyligher Schrift/de onwederstaenlijcke werckinge van Godes ghenade te bewijsen? *Deut.30.6. Ier.31.33.*

69. Itẽ/Hoe de kinderen der geloovigen/in 't opwassen vã dẽ ge-

loove souden konnen afvallen/naedien/ oock volghens de bekentenisse der Remonstranten / de onwederstaenlijcke werckinghe niet uytghedreven en kan worden?

70. Eyndelijck: Of niet de selve getuygen Vader/Soon/ende H. Gheest / vande selve sake ghetuyghenisse gheven in den Doop der volwassenen/ alsse doen inden Doop der kleyner kinderen?

71. Offe dan oock als de volwassene niet waerlijck en gelooft/ een onwaerachtigh ghetuyghenisse over hem ghegheven hebben? Lasteringhe des H. naems Godts moet altijt verre van ons wesen. 't Zijn Quel-gheestes Laster-gronden.

72. Of de Predicant de volwassen moet doopen met een stilswijghende conditie/hy soo verre ghy ghelooft Doop ick u: Ende offer een ander formulier is om de oude te doopen / als de Jonghe: d'eene met een conditie/ende d'ander sonder conditie?

Ick soude noch veel meer moghen Vraghen: Maer ick meene dit sal voor dese tijdt genoech zijn: Daer zijn (acht ick) ontrent soo veel Vraghen/ alsser den Quel-geest ghestelt heeft. Dan ick heb de mijne wat korter ghestelt/ om te beter het begrijp ende de memorie des lesers te dienen. Ick meen oock datse wel soo profijtelijck zijn/minder curieusheyt hebben / ende naerder uyt den gronde der H. Schrift zyn voortghebracht. Indien Quel-geest lust heeft om te antwoorden/hy sal wercks ghenoech vinden. Ick stelse voor/ niet om dat ick lust hebbe in veel te vraghen: (Ick en prys niet meer als een simpel gheloof/ dat soo verre ondersoeckt / als Godt in zijn woort heeft gheopenbaert/ voorts sich te vreden houdende/ ende onder 't selve woort Godes 's menschen verstant gevangen neemende.) Maer om de ydele/ ende vermetene curieusheydt van den Quel-gheest te beschamen ende te bedwinghen. Wil den armen ghequelden goeden raet volgen/dat hy dese poincten uyt Godes woort naerstelijck gae ondersoecken / soo veel als Godt belieft heeft daer van te openbaren / ende besie wat op dese vraghen/conform der H. Schrifture mach gheantwoort worden. Sulcx doende/ sal hy de curieusheyt ende lasteringhe vanden Quel-geest leeren kennen/den selven met de H. Schriftuere/daer teghen hy toch niet bestaen en kan/bejegenen/ ende met kracht des selven uytdrijven/ om tot gherustichept van zijn ghemoet gebracht te worden. Weyghert hy sulckx/ soo isset recht / dat hy goeden raedt versmadende/ met de selve anghst ende quellinghe beladen blyve: ende trachtende curieuselijck te ondersoecken 't ghene verborghen is / oock niet en verstae het ghene gheopenbaert is. Voorts wil ick hem / ende alle andere onrustige/die met den selven Quel-geest behanghen ofte ghequelt mochten zijn/vermaent hebben/datse eerst betrachten door de kennisse van Godts waerheyt/ ghenade ende kracht inden Heere Christo gheopenbaert/ende door den H. Gheest medeghedeelt/

deelt/van haer eyghen salichheyt verseeckert te wesen/eerst op de salichheyt van anderen/ curieuse ondersoeckinghen doen. Wanneerse die door Godes ghenade hebben verkreghen/ sullen zy oock verstaen/ hoe zy van ander Menschen salicheyt / naeden teneur vande H. Schrift/ te oordeelen hebben. Anders isset een groote dwaesheyt / met andere seer becommert te zijn / ende selfs niet te weten/ hoemen met Godt staet.

Hier mede wil ick eyndighen/ ende myne drie snoerkens tot een Geessel/ om den Quel-geest uyt te drijven t'samen binden / 't selve allen onrustighen ghequollen recommanderende / om wel te ghebruycken/ende den Quel-gheest daer mede te keer gaen: Niet twijfelende / of zy sullen hem daer mede uyt drijven/ende hare ghemoeden in Godes gherechticheyt/vrije ghenade/ ende onbedriegelijcke waerheyt gherust stellen. De Vader aller ghenade / die ons/die wy een weynich tijdts bedruckt zijn gheweest/ gheroepen heeft tot zijn eeuwich Coninckrijcke ende eerlijckheydt / de groote Herder der Schapen Jesus Christus / ende de H. Gheest / autheur vande wedergheboorte/ eenich ende warachtich Godt/ de selve volmaecke/ bevestige / versterke/ ende fondeere u: Verdrijve desen moeyelijcken Quel-geest, ende gheve dat onser aller hert en in zijn waerheyt ende gherechticheyt gherust zijnde / wy zijne beroerde Kercke in dese Nederlanden / eenmael inde voorighe rustighe vrede ende welstant moghen aenschouwen. Amen. *Heb.13.20. Tit.3.5. 1.Pet.5.10*

Psal.51.20. *Heere doet wel by Zyon nae uwe ghenade, bouwt de mueren Ierusalems.*

TOE-GIFT.

Emerckende in het drucken datter een pagien of twee soude ledich vallen / heb ick om die te vervullen / den Leser noch met dese toegifte willen dienen. Pag.8. vrag. 9. Vraecht Quel-gheest : Nadien vele kinderen inde erf-zonde ghestorven zijnde/ wech gheruckt worden tot een eeuwich verderf/ of men dan niet wel en mach seggen/ dat Godt die onschuldighe kinderkens van haers moeders borsten wech-ruckt/ ende van boven neder inde eeuwige doot werpt? Daer mede hy wil te kennen gheven/ dat/volghens het ghevoelen van sommighe Ghereformeerde Leeraren/ God sulck een wreede daedt soude begaen/ te weten/ onschuldige kinderkens van 'smoeders borsten wech-rucken/ ende inde eeuwige doot werpen. Daer toe annoteert hy Beza in prælect. in Rom. 9. pag. 407. Perk. Guld. keté, cap. 53. pag. 393. Calvin ad Calum. Nebul. ad art. 13, & 14. Met dese

 beschul-

beschuldinghe komen de Quel-geestige dickwils voort/als blijckt inde Tafereelen van Iohannes Arnoldi, te Aernhem/ volghens sententie van het hof/verbrant/ ende Henrici Slatij, ende elders meer. Maer voor eerst/so stelt hier Quel-gheest strydige dinghen. Want worden de kinderen verdoemt die inde erf-zonde ghestorven zijn/ so en werden gheen onschuldighe kinderen inde eeuwighe doot geworpen. Wederom zijn het onschuldighe kinderen die verdoemt worden/ so en stervense inde erf-zonde niet. Want onschuldt ende zonde konnen niet te samen bestaen. Ten tweeden hy calumnieert. Want noch Beza, noch Perkins, noch Calvinus schrijvē dat hy daer stelt. Hoort Bezam, prelect. in Rom. 9. pag. 406. 407. Naedien van Godt/ uyt-ghenomen hebbende den genen die het hem belieft / de reste/ in dese verderffenisse ghelaten zijnde / met de salichmakende ghenade niet en verweerdicht/so isset so verre daer af/dat hy daerom onrechtveerdich/of al te streng soude moeten geoordeelt worden/dat hy daerentegen met recht mocht schynen hem selven vergheten te hebben/indien hy hem niet en soude bethoonen / ten minsten in eenigen/ te zijn een vyandt ende wreker des quaets. Soo is dan dese recht veerdighe verlatinghe de tweede trap (de eerste heeft by ghestelt de natuerlijcke bedorventheydt) tot het verderf / ende nochtans en isse daer van gheen werckende/maer als een ontbreeckende oorsake. Want in dese saecke / die wy hier handelen/ en is de wortel der sonde niet van de verlatinghe/ ghelijck de schaduwe der aerden vanden onderganck der Sonnen: Maer al voor de verlatinge hanghtse binnen inden mensche selfs. Staet daerenboven aen te mercken / dat by de verlatinge niet en werdt te verstaen ghegeven/ dat Godt de bedorven menschen also verlaet / ende van hem stoot/ dat hy ten haren aensien/nalate Godt te wesen/soo dat hy op haer niet en zoude dencken. Want indien dat so waer / so soude moeten volghen / dat de Mensche met zijn wederspannichheydt hem selven ontrock de regeringhe ende voorsienichheydt Gods. 't Welck t'eenemael onwaerachtich is/gelijck blijckt uyt de Duyvelē selfs/ die so verre ghestelt zijn onder Gods ghebiedt / datse niet dan met zyn consent inde verckenen hebben moghen varen. Soo worden zy dan/de welcke God van eeuwichheyt tot een rechtveerdich verderf door middel-oorsaken gheschickt heeft/van Godt verlaten/ dat hy gheensins ledich en zy/ maer na zijn eeuwighe voorwetenheyt/het ampt eens Rechters bedient / ende dat niet op eene wyse. Want sommige/ (der welcker particuliere oordeelen ons nochtans verborghen zijn) neemt hy wech tot een rechtveerdich verderf / eerse volwassen zijn en de verstandt ghebruycken konnen/ nadien wy alle kinderen des toorens geboren worden/ende niemant buyten het verbont Gods in Christo salich wort. Andere etc. Dus verre Beza. Hier blijckt wederomme 's Quel-gheeste's ontrouwicheydt. Want dat

Godt

Godt niet en verlaet dan sondighe, niemant verdoemt, dan die kinderẽ des toorens zijn/ dat buyten 't verbont niemant salich en wort/ is wat anders als de ontschuldige kinderen inde eeuwighe doot te werpen. Perkins schrijft inden selven sin. Dan alsoo zijn gulden keten in onse tale is/ kan de Leser die na-sié. Maer op Calvinum heeft men het gemeenelijck meest geladen. Laet ons dan hem oock hooren. Den lasteraer daer hy teghen-schreef/ sustineerde/ om Calvini gevoelen te wederlegghen/ dat niemandt rechtveerdichlijck verdoemt en werdt/ dan om een boos feyt/ ende nae een boos feyt/ Calvinus seydt daer op. Over het eerste heb ick met uw gheen verschil: Alsoo ick over al leere dat niemandt verlooren en gaet dan na Gods rechtveerdich oordeel. Al-hoewel ick niet en mach verswygen dat onder u woorden een feyn verborgen is. Want indien men die gelijckenisse aenneemt die ghy voorstelt/ sal Godt onrechtveerdich wezẽ/ die het geheele geslacht Abrahe onder de schult vande erf-zonde beslotẽ heeft. Ghy loochent dat het Gode vry staet eenich mensche te verdoemẽ/ als om een boose daet. Daer worden noch ontallijcke kinderen uyt het leven wech ghenomen. Werpt nu u fenijn uyt teghen Godt/ die de onschuldige kinderen van 's moeders borsten geruckt zijnde/ werpt inde eeuwige doot. So wie dese lasteringe, alsse openbaerlijck ontdeckt is/ niet en versoeyt/ die mach my na zijn lust schelden ende vloecken: want ick en behoeve niet te begheeren dat ick vry zy vande schelt-woorden der gener die oock Godt niet en sparen. In het tweede lit bemerckt hoe onnut uwe klapperye is. Want uwe Meesters Servetus, Pighius, ende diergelijcke honden/ souden ten minsten seggen dat die gene voor de scheppinge des werelts verdoemt zyn/ de welcke Godt voorweten heeft datse des verderfs zouden weerdich zyn. Maer ghy en laet hem niet toe eenighe te schicken tot de eeuwige doodt/ dan die na begane boos daden/ by de eerdtsche Rechters soudẽ straf baer zyn. Dus verre Calvinus. Daer siet ghy dat hy bekent/ dat Godt niemant verdoemt dan die boos is/ ende om der boosheyt wille. Maer alsoo de lasteraer by de boosdaet verstondt alleen de dadelijcke sonde/ die de kinderen noch niet gedaen en hebben/ bestraft hy dat/ ende toont dat daer uyt soude volghen dat God onrechtveerdich is/ als die onschuldige kinderen/ (so de lasteraer voorgeeft) met de doodt soude straffen. Ende alsoo dese lasteraer uyt dese twee/ namelijck/ uyt zyn eygen meeninge/ als dat de kinderen onschuldich zyn/ ende Calvini ghevoelen als dat eenighe in haer jonckheyt stervende/ verlooren gaen/ besloot dat Godt onrechtveerdich moeste zyn/ nae Calvini ghevoelen/ so verwerpt Calvinus dat als een lasteringhe die by yeder een te versoepen is: Jae noemt het feyn 'twelck desen grouwelijcken lasteraer teghen Godt uytworpt. Calvinus zeydt: Ghy gevoelt dat God niemant mach verdoemen dan om een boosdaet/ ick

ick beken het met u/ in 't gemeen ghenomen zijnde. Maer by boosdaet verstaet ghy alleenlijck uyterlijcke dadelijcke misdaet by de menschen straf ba er: Dat soo zijnde en hebt ghy my niet meer te schelden/ ende ick en heb niet qualijck te nemen dat ghy my schelt. Werpt u fenijn selfs teghen Godt uyt/ die alle Menschen onder de schuldt vande Erf-sonde besloten hebbende/ eenighe om de selve sonde rechtveerdelijck verdoemt. Want (na u segghen) soude hy die ontschuldich ende buyten recht verdoemen: Gaet dan lastert Godt/ murmureert tegē hem/ als dat hy (na u meeninge) onschuldighe kinderen wech ruckt/ etc. Soo verre isset dan van daer/ dat Calvinus dat soude gevoelen/ dat het is des lasteraers valsche consequentie/ van Calvino verworpen ende versoeyt: Ende volghens een ghevolch van 's Quel-geestes murmureringe/ waer toe hy alle zijne quellige discipulen verleyt. Hoe veel kinderen meenen wy dat in Sodoma/ Gomorra/ Seboim eñ Adama/ aen 's Moeders borsten ghehangen hebben/ doe de Heere die steden om-keerde? Laet nu Quel-gheest henen gaen/ ende zijn fenijn teghen Godt uytwerpen/ die die ontschuldighe kinderen/ so hy doet dubben / van 's moeders borsten gheruckt/ ende daerse gheen dadelijcke boose feyten hadden begaen/ met hare boose Ouderen hoeft omghebracht. Hier blijckt dan wederom Quel-gheestes ontrouwe lasteringhe. Dan alsoo hy hem niet en ontsiet Godt te lasteren so isset gheen wonder dat hy oock sulcks doet aen Gods ghetrouwe Dienaren. Daerom hy oock met recht den naem draeght van lasteraer. So wie dan een af keer heeft van lasteringe/ die zal oock een af keer nemen/ ende hem wachten van desen Quel-geest.

Psal. 12. vers 8.

Ghy Heere woudetse doch bewaeren, ende ons behoeden voor desen gheslachte eeuwichlyck.

